

İTHAKİ DÜNYA KLASİKLERİ

FRANZ KAFKA

CEZA SÖMÜRGESİ

Çeviren

Yonca Kocadağ

“Tuhaf bir makine” dedi subay, araştırmacı gezgine ve iyi bildiği makineyi hayranlık dolu gözlerle inceledi. Gezgin; itaatsizlik ve amirine hakarettten hüküm giymiş bir askerin infazına katılmasını isteyen komutanın davetine neredeyse zorla gelmiş gibi görünüyordu. Bu ceza sömürgesinde, infaza karşı genel bir ilgisizlik hâkimdi. Dört bir yanı çorak yamaçlarla çevrili bu derin, kumlu vadide subay ve gezgin dışında, saç sakalı birbirine karışmış, koca ağızlı ve donuk bakışlı mahkûmla, onun ayak ve el bilekleriyle boynunda ve birbirine yine arazincirlerle bağlı kısa zincirlerin de içine girdiği ağır zinciri tutan bir asker vardı. Mahkûm öyle itaatkâr görünüyordu ki, bir köpek gibiydi, sanki yamaçlarda serbestçe dolaşmasına izin verilse infaz başladığında geri dönmesi için sadece ıslık çalmak yeterli olacaktı.

Gezgin, makineyle pek ilgilenmiyordu, mahkûmun arkasında, gözle görülür bir umarsızlıkla bir aşağı bir yukarı yürüyordu, subaysa son hazırlıkları yapıyor, bazen yere derinlemesine gömülü makinanin altına giriyor, bazen de üst kısımları kontrol etmek için merdivene tırmanıyordu. Tüm bunlar, aslında bir teknisyene bırakılacak işlerdi ama subay, ya bu makineye özel bir hayranlık duyduğu ya da bazı nedenlerle işi başkalarına güvenip bırakmadığından, bunları büyük bir hevesle yapıyordu. “Artık her şey hazır!” diye bağırdı nihayet ve merdivenden indi. Son derece yorulmuştu, ağzı açık nefes alıyordu ve üniformasının yakasının altına iki zarif kadın mendili sıkıştırmıştı.

“Bu üniformalar tropik iklim için fazla ağır!” dedi gezgin, subayın beklediği gibi makine hakkında bilgi almak yerine. “Kesinlikle,” dedi subay, yağ içindeki ellerini su dolu teknede yıkarken. “Ama onlar bizim için vatan demek ve bizler de vatanımızı yitirmek istemeyiz. Ama şimdi şu makineye bakın...” diye ekledi hemen, ellerini havluyla kurularken bir taraftan da makineyi işaret ediyordu. “Şimdiye kadar elleri kullanmak gerekliydi ama artık makine kendi kendine çalışacak.” Gezgin, başıyla onayladı bu sözü ve subayın peşinden gitti. Subay beklenmedik olaylara karşı kendini güvence altına almak istiyordu, “Elbette aksaklıklar olacaktır,”

dedi, “umarım bugün böyle bir şey olmaz ama yine de hazırlıklı olmalıyız. Makine on iki saat boyunca kesintisiz çalışmalı. Aksaklıklar olursa da bunlar ufak tefek şeyler olacaktır ve derhal giderilecektir.”

“Oturmaz mısınız?” diye sordu sonunda, bir yığın hasır sandalyeden birini çekip gezgine uzattı ve o da bunu reddedemedi. Şimdi bir çukurun kenarında oturuyordu ve aşağıya kaçamak bir bakış attı. Pek derin değildi. Çukurun bir tarafında kazılan toprak, duvar oluşturacak şekilde yığılmıştı, diğer tarafta ise makine duruyordu. “Komutanın size bu makineyi daha önce anlatıp anlatmadığını bilmiyorum,” dedi subay. Gezgin ise eliyle belli belirsiz bir hareket yaptı; ki bu subayın işine gelmişti çünkü makineyi şimdi kendisi daha detaylı anlatabilirdi.

“Bu makine,” dedi yaslandığı krank kolunu kavrayarak, “eski komutanımızın bir icadı. Ben ilk deneylerden itibaren, çalışmalar tamamlanıncaya kadar tümüne katıldım. Ama bu icat için övülecek tek kişi kendisidir. Eski komutanımızı tanıyor musunuz? Tanımıyor musunuz? Bütün bu sömürGESİNİN onun eseri olduğunu söylesem abartmış olmam. Biz, arkadaşları, öldüğü andan itibaren sömürGENİN dışı kapalı bir düzeni olduğunu, bu yüzden de halefinin aklında binlerce plan olsa bile, en azından uzun yıllar boyunca eski komutanın yaptıklarına dair hiçbir şey değiştiremeyeceğini bili-

yorduk. Tahminlerimiz doğru çıktı; yeni komutan durumun farkına vardı. Ne yazık ki eski komutanımızı tanımıyorsunuz. – Ama...” diyerek ara verdi subay, “boş laflar ediyorum, oysa makine gözümüzün önünde duruyor. Gördüğünüz gibi üç kısımdan oluşuyor. Zaman içinde halk, bu kısımlar için isimler geliştirdi. Alttakinin adı yatak, üsttekinin adı çizici, şu ortadaki hareketli parça ise tırmık”.

“Tırmık mı?” diye sordu gezgin. Pek dikkatli dinlememişti, güneş gölgesiz vadide fazla etkiliydi, insanın kafasını toparlaması sahiden zordu. Gezgin; omuzları apoletli, kordonlar sarkan dar, geçit töreni tarzı ceketiyle konuyu hevesle anlatan subayı, daha bir takdire şayan buluyordu, subay ise konuşurken bir yandan da elindeki tornavidayla oradaki buradaki bir vidayı sıkıştırıyordu. Asker de gezginle benzer bir ruh hâli içinde gibi görünüyordu. Mahkûmun zincirini iki bileğine dolamış, başı öne eğik, bir eliyle silahına dayanmış duruyordu. Hiçbir şeyi umursamıyordu. Gezgin buna pek şaşırmamıştı çünkü subay Fransızca konuştuğundan ne asker ne de mahkûm bir şey anlıyordu. Ama mahkûmun, yine de subayın açıklamalarını dinlemeye çalışması çok daha dikkat çekiciydi. Bitkin ama ısrarlı gözlerle subayın işaret ettiği yerlere bakıyordu. O anda gezgin bir soru sorarak subayın sözünü kestiğinde o da tıpkı subay gibi gezgine baktı.